

آلمان اولین کشور اروپایی که با حافظ آشنا شد / شعر فرازمانی و فرامکانی لسان الغیب

آلمانی ها را می توان اولین مللی در اروپا نامید که با حافظ آشنا شدند و پی به عظمت او بردند، اندیشه های لسان الغیب آنچنان متعالی است که بسیاری از ملل اروپا مانند انگلیس و فرانسه را نیز مجذوب خود کرد. به گزارش خبرنگار مهر در شیراز، هرساله در تقویم ملی کشور بیستم مهر به عنوان "یادروز حافظ" نامگذاری شده است.

آلمانی ها را می توان اولین مللی در اروپا نامید که با حافظ آشنا شدند و پی به عظمت او بردند، اندیشه های لسان الغیب آنچنان متعالی است که بسیاری از ملل اروپا مانند انگلیس و فرانسه را نیز مجذوب خود کرد. به گزارش خبرنگار مهر در شیراز، هرساله در تقویم ملی کشور بیستم مهر به عنوان "یادروز حافظ" نامگذاری شده است.

شاعری که هیچگاه در مختصات جغرافیایی کشور خود محدود نشد و سراسر کره زمین را تحت تاثیر اندیشه و تفکرات متعالی خود کرد.

اندیشمندان آلمانی، آمریکایی، انگلیسی، هلندی و فرانسوی آنچنان تحت تاثیر اندیشه های لسان الغیب قرار گرفتند که حتی برخی از آثار خود را با این تاثیر خلق کردند.

اسماعیل آذر محقق، نویسنده و استاد دانشگاه در گفتگو با خبرنگار مهر درباره تاثیر حافظ در خارج از مرزهای ایران پرداخته است.

خبرگزاری مهر: غیر از ایرانی ها کدامیک از کشورها به حافظ توجه دارند؟

دکتر آذر: آلمانیها اولین کشوری بودند که در اروپا افتخار آشنایی با حافظ را پیدا کردند البته ملل دیگر از جمله انگلیسیها، فرانسویها، هلندیها، اسپانیایی ها، ایتالیایی ها نیز قبل از آلمانیها با ایران آشنا بودند و ارتباط داشتند ولی نخستین آنها آلمانیها بودند که پی به عظمت حافظ بردند.

نخستین آلمانیهایی که از طرف امپراتور آلمان با ماموریت رسمی وارد ایران شدند ردلف دوم (RUDELFF) و ماتياس (MATTHIAS) بودند. این اتفاق زمان شاه عباس روی داد. از قرن شانزدهم به بعد عده ای از سیاحان اروپایی از جمله آلمانیها به ایران سفر کردند.

در قرن هفدهم آدام اولئاروس با یک هیئت چهل نفره به ایران آمد و در سفرنامه خود از حافظ و سعدی نوشت و البته بخشهایی از گلستان را هم ترجمه کرد. از نخستین کسانی که دیوان حافظ را به آلمانی ترجمه کردند هامر پورگشتال اتریشی بود، او در سال 1812 میلادی نظرش به حافظ جلب شد و بخشی از دیوان حافظ را به گونه ای ترجمه کرد که مورد توجه گوته شاعر نامی آلمانی قرار گرفت. فردریش زکرت هم که فارسی را در وین آموخته بود به ترجمه دیوان حافظ همت گماشت.

شخصیت دیگری که کرسی خاورشناسی را رسماً در آلمان دائر کرد، فردریش اشگل بود که در سال 1802 به پاریس رفت و زبان فارسی را نزد "سیلوستردوساسی" فرا گرفت.

*رابطه گوته و حافظ چگونه بوده است؟

گوته شخصیتی است که شرق و غرب را با ادبیات به هم گره زد. گوته قبل از اینکه با حافظ آشنا شود قرآن مجید را خوانده بود و با قرآن آشنا شد، حدود 40 سال سن داشت که از طریق ترجمه ها، سفرنامه ها با حافظ آشنا شد. گوته کتابی نوشت به نام دیوان غربی شرقی و حافظ را بسیار ستود.

*آیا حافظ در فرانسه هم نفوذ داشت؟

فرانسویها حدود 300 سال پیش با ادبیات و شاعران ایرانی آشنا شدند. اولین شخصیت فرانسه چون لافونتن و فلوریان بسیاری از مضامین خود را از شاعران ایرانی اخذ کردند.

اولین کسانی که حافظ را در فرانسه ترجمه کردند ویلیام جونز بود، اگرچه جونز انگلیسی است ولی چون در آن روزگار زبان ریمس و علمی فرانس بود، حافظ را به زبان فرانسوی ترجمه کرد.

آندره دوشنیه سفیر فرانسه در انگلیس خود از اولین کسانی بود که سراغ حافظ رفت و چندین غزل او را ترجمه کرد.

ویکتور هوگو کتابی به تقلید از گوته نوشت به نام دیوان شرقیات، حافظ و سعدی را ستود و غزلهایی از حافظ را به زبان فرانسوی ترجمه کرد. از شخصیت‌های دیگر که غزل‌های حافظ را ترجمه کردند می‌توان از آندره ژید و آرتوگی سخن به میان آورد.

*آیا حافظ در آمریکا شهرت دارد؟

بله، سال 1844 میلادی رالف والدو امرسون فیلسوف بستونی به اروپا آمد و با حافظ آشنا شد، چون به آمریکا بازگشت مکتبی را بنیاد نهاد بنام مکتب تعالی‌گری TRANSCENDENTALISM

*حافظ چه لطیفه‌ای در شعر خود داشت که همه جذب او شدند؟

برای این کار ما باید جهان بینی حافظ را مورد مطالعه قرار دهیم. در این زمینه به قول خود او: " از ازل تا به ابد فرصت درویشان است".

حافظ بین ازل و ابد زندگی می‌کند، اگر می‌گوید "دوش وقت سحر از غصه نجاتم دادند"، این "سحر" پاره‌ای از این زمان نامحدود است، شعر حافظ فرازمانی و فرامکانی است به همین دلیل است که هرکس در هر فصلی می‌خواند گویی مربوط به همان زمان است.

حافظ برای انسان شعر می‌گوید نه برای قوم و گروه خاصی، انسانی که محور زندگی‌اش خداست. انسانی که کاروان محبت او را پیش می‌برد و داشتن هدایت این کاروان را بر عهده دارد.

حافظ از جور تو حاشا که بگرداند روی من از آن روز که در بند توام آزادم

همین یک بیت خلوص تفکر حافظ، خداجویی و خداییابی او را نشان می‌دهد.

.....

گفتگو: هژیر فتحی